

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Γ'.

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 4 του Σεπτεμβρίου 1903

ΓΡΑΦΕΙΑ: Οδός Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 162

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

Γ. ΑΒΑΖΟΣ. *Ἡ φυσιολογία τῆς ματιᾶς.*
 ΛΑΖΑΡΟΣ ΒΕΛΕΛΗΣ. *Ὅτε νὰ κρίνω θέλω κτλ.*
 ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ. *Τρελλός;*
 ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΦΥΤΙΑΗΣ. *Τὸ Βασιλόπουλο τοῦ Βαγδατιοῦ.*
 ΣΠΗΛΙΟΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ. *Ἐλα νὰ πᾶμε σὲ γυιό (συνέχεια).*
 ΤΙΜ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ. *Ἡ Κατοχή.*
 ΜΕΝΟΣ ΦΙΛΗΝΤΑΣ. *Κατὰ δασκάλων δωροῦμενος— Οἱ μελωδίτες τοῦ Παχτίκου.*
 Α. ΔΟΕΓΓΡΙΝ. *Στὴ λίμνη.*
 ΔΑΝΑΟΣ. *Ἡ Γυρεμίστρα τῆς Ἄντρος.*
 ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Μ. Μαλακάσης. *Λεάντρος Παλαμῆς. Νάξιπος. Δόγγριν.*
 Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. *Φαινόμενα καὶ πράματα (Τὸ βιβλίον τοῦ Ἀρβατιόπουλου. Ὁ μουσοῦ Πιζόρος. Δεύτερη φουρνιά. Ἀρραβωνιάσματα. Ὁ λόγος μᾶς δασκάλος. Ὁ ἀσθροπέλεμος).*
 Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ.

Η ΦΛΑΝΤΡΩ

Μέσ' στή χώρα μεγάλ' είναι χάρη·
 Ἡ πενιάρμορφη σμίγει Φλαντρῶ
 Μὲ τὸ Θύμη, τόραϊο παλληκάρι
 Ὅπου ἀράπαγε τόσον κιορῶ.

Οἱ λεβέντες καὶ οἱ κόρες χορῆθουν,
 Τὰ βιολιά κ' οἱ ζουρνάδες χιτυπᾶν.
 Οἱ κοπέλλες τὸ Θύμη ζηλέθουν,
 Τὴ Φλαντρῶ κ' οἱ λεβέντες κοιπᾶν.

Ἐνας χρόνος ἐδιάρηκε, κ' ὄρα
 Ἐχει φτάση πολὺ θλιβερή·
 Θὰ μωσέψη ὁ λεβέντης, καὶ τόρα
 Θὲ νὰ μείνη ἡ Φλαντρῶ μοναχῆ.

Στάκρογαλί ἐκεῖ στέκει, ἀγναντέβει
 Τὸν καλὸ πού πηγαίνει μακριά·
 Τὸ μαντήλι καθὼς τὸ σαλέβει
 Ἐνα δάκρυ σὲ πέλασ κυλῆ.

Μὰ τὸ δάκρυ τὸ κῆμα λικραίνει·
 Γιγαντέβει, θεορέβει κ' αὐτό·
 Τὸ καρὰβι τοῦ Θύμη προφαίνεται,
 Καὶ ρουφάει τῆς Φλαντρῶς τὸν καλό.

Στὸ γυιό, τόκριβό τῆς τὸ ταῖρι
 Χρόνια τόρα ἡ Φλαντρῶ καρτερεῖ.
 Στὰ βαθειὰ τοῦ πελάγου δὲν ἔχει
 Πῶς ὁ Θύμης τὸ μνημα ἔχει βρῆ.

Τὰ λευκὰ τὰ πανάκια μὲ πόνο
 Καὶ λαχιάρα ξανοῖς ἀπ' τὴ σιερνί.
 Τὴν περῶνει ὁ καίμῳς τῆς, καὶ μόνο
 Μέσ' στὴν πέτρα ἡ καρδιά τῆς χιτυπῆ.

Καὶ τὰ κόμματα οἰᾶν ἀφρισμένα,
 Στῆς μαρμαρίνης νιᾶς τὸ κορμί·
 Τοῦ κυμαίου ὁ ἀχὸς γίνεται ἕνα,
 Καὶ οἱ κρυφοὶ τῆς Φλαντρῶς σιεναγμοί.

ΛΕΑΝΤΡΟΣ Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

ΚΑΤΑ ΔΑΣΚΑΛΩΝ ΔΩΡΟΥΜΕΝΟΣ

ΟΙ ΜΕΛΩΔΙΕΣ ΤΟΥ ΠΑΧΤΙΚΟΥ

Γλυκιά μου Ρωμισόνη, χαριτωμένη μου Ρωμισόνη, μεγάλη μου αγάπη, γεια σου! Για τὰ Σένα γὼ γεννήθηκα, σὲ Σένα ἀφιέρωσα ὅλη μου τὴ ζωή, ὅλη μου τὴν αγάπη, ἀλυσίδες φόρεσα γιὰ τὰ Σένα, μέσ' σὲ σκοτεινὰ μπουντρούμια πλάγιασα μῆνες γιὰ τὰ Σένα, πελυαγαπημένη μου Ρωμισόνη, κ' ὅσα πλιότερα ὑποφέρω τόσο πλιότερο Σ' ἀγκυρῶ καὶ Σὲ λατρεύω, ἐφτάχαρῆ μου Ρωμισόνη κ' ὅσα βλέπω κάποτε νὰ θέλου νὰ σὲ μασκαρέψουν οἱ δασκάλοι, κ' ατκουντρέβεται ἡ καρδιά μου.

Ἐνας καλὸς μου φίλος, ποὶ ξέρε τὴν αγάπη μου γιὰ κάθε φάνισμα τῆς Ρωμαϊκῆς ζωῆς, μού στείλει ἀφτές τὶς μέρες ἕναν καλοτυπωμένο τόμο τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Μαρασλῆ «260 δημῶδη ἑλλήν. ἄσματα ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ κτλ. συλλεγέτα καὶ παρασημανθέντα ὑπὸ Γεωργίου Παχτίκου, φιλολόγου καὶ μουσικοῦ». Τόσα Ρωμαϊκὰ τραγούδια μὲ τὴ μελωδιά τους! Ἠσαβρὸς ἀλάκερος· τὸ ἔργο θέλει μελέτη, θέλει προσοχή. Τὸ πρόσεξα λοιπὸν καὶ τὸ μελέτησα καταπῶς ἔπρεπε, μὰ ἀλίμονο, δὲν τὸ βρῆκα ὅπως τὸ περίμενα. Μ' ὄλες τὶς ρεκλάμες καὶ τοὺς θορύβους ποὺ κάνουνε τώρα καὶ δυὸ χρόνια γι αὐτὸ τὸ τραγουδομάζωμα οἱ πιδέξιοι, τὸ ἔργο εἴτανε πολὺ ἀνώτερο ἀπ' τὸ πρόσωπο ποὺ τὸ ἀνάλαβε κ' ἔτσι ἔπρεπε ὅςω ἐνδόξως.

Μιά τέτοια ὑποψία φαίνεται νὰ ἔχει κ' ἀτὸς του πῶς δὲν τὰ κατὰφερε ἀνάλογα μὲ τὰ ταξίματα ποὺ εἶδωκε στοὺς πάτρωνές του καὶ γιὰ τοῦτο ἐφτός ἀπ' τὴν ἀρχὴ προσπαθεῖ νὰ προπάρει τὴν κοινὴ γνώμη, κ' ἔτσι μᾶς βάζει κοντὰ στ' ὄνομά του τὰ ξεχωριστὰ ἐκεῖνα παρανοματάκια φιλολόγος καὶ μουσικός. Γιὰ νὰ πάρει κανεὶς ἀπάνου του ἕνα τέτοιο ἔργο, λόγῳ δὲ θέλει βέβαια πῶς πρέπει νὰναι φιλόλογος καὶ μουσικός, ἀλλίως πῶς θὰ ἔχει τὴν ἀποκοτιὰ νὰ τὸ πιχειριστέῃ, ὥστε περιττό, θαρρῶ, εἴτανε νὰ μᾶς τὸ πει ἀτῆς του, ἔπρεπε κάλλιο νὰ φυλάξει νὰ τὸν ὀνοματίσει ἢ κριτικῆ μὲ τοὺς κατάλληλους τίτλους.

Ὁ προσεχτικὸς ἀναγνώστης ἀμέσως στανταλίζεται μήπως ὁ συγγραφεὺς ἔχοντας ὑποψία στὸν ἑμαρτό του προσπαθεῖ νὰ μᾶς θαμπῶσει προκαταβολικά. Μὰ τὰ παχιά τὰ λόγια μόνο τοὺς ἀπλοϊκοὺς θαμπώνουνε καὶ γιὰ κακὴ του τύχη ὄλοι οἱ ἀναγνώστες ἀπλοϊκοὶ δὲν εἶναι. Λοιπὸν ὁ κ. Παχτικός, ἂν πρέπει νὰ τὸν κρίνουμε ἀπ' ἀφτὴν του τὴ συλλογῆ, μῆτε μουσικός εἶναι, μῆτε φιλόλογος· εἶναι μονάχα σκέττος δάσκαλος, ἕνας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς καὶ τοῦτος, ποὺ μαστίζουσι τὸν κακόμοιρο τὸν Ἑλληνισμό. Θὰ σὰς τ' ἀποδείξω ἀμέσως μὲ πράματα, ὅπως ἔκανα σ' ὅλα τ' ἄρθρα μου ὡς τὰ τώρα. ποὺ τὰ ἔχω βαλμένα μὲ τοὺς δασκάλους· ἀδυναμία μου νὰ τοὺς ξεγυμνώσω τοὺς φουκαράδες. Εἶπαμε κ' ἄλλοτες, σοβαρὴ κριτικὴ δὲν τοὺς ἀξίζει, τοὺς δασκάλους, ζετίναγμα μονάχο καὶ φτάνει, μῆτε θὰ καταλογίσω μὲ τὴ σειρά ὅλα τὰ χοντρά ψεγάδια του, γιὰτὶ θὰ μᾶς χρειάζονταν ὀλάκερο φύλλο τοῦ «Νουμά» μὲ τὶς μεγάλες δώδεκα σελίδες του.

Τὸ βιβλίον ποὺ λέτε ἀρχινᾶει ἀμέσως μὲ τὶς ρεκλάμες. Πρῶτα κ' ἀρχὴ μιά εἰκόνα ἐτοιμασμένη μὲ προμελέτη, πάντα γιὰ νὰ θαμπώνουμε τοὺς ἀπλοϊκοὺς «ὁ συλλέγων κτλ.».

Παχτικός ρεκλαμαρεται καὶ Μαρασλῆς πλερώνει. Ὁ πρόλογος γεμάτος κοινοτοπίες καὶ παπαρδέλλες· ὁ προγονισμὸς στὴν ὀξύτερη παθολογικὴ του περίοδο· ἔχει δὲ κ' ἕναν παράγραφο τοῦ Νορντάου γιὰ νὰ μᾶς δείξει βέβαια πῶς δὲν τὸν ἔνωσε. Μὲ τὶς μελωδίτες (τοῦ Παχτίκου) «ὁ Ἑλληνισμὸς θὰ ἐπικοινωνήσῃ οὐ μόνον μετὰ τῶν ἐνδόξων νεκρῶν, ἀλλὰ ὁμοίως καὶ μετὰ τῶν ζώντων τῶν ἐχόντων ψυχὴν εὐαίσθητον καὶ αἴμα θερμόν, ἄνθρωπος δὲ σάρακα καὶ ὀσά ἔχων εἶναι πάντοτε θελκτικώτερος καὶ τοῦ μᾶλλον σεβαστοῦ πτόματος».

Ν' ἀγιάσουν τὰ χεῖλια σου, μεγάλε φιλόσοφε· μὰ οἱ δασκάλοι μᾶς πότε θὰ τὸ νιώσουν ἀφτό; Νὰ τῶρα κ' ὁ κ. Παχτικός μᾶς τρώει τ' ἀφτιά μὲ τοὺς προγόνους, καὶ γιὰ μᾶς τοὺς ζωντανούς ποὺ μὲ τὰ τραγούδια μᾶς ἀφτὰ φανερόνουμε τοὺς πόθους μᾶς, τὶς χαρὲς μᾶς, τοὺς καημούς μᾶς, τοὺς πόνους μᾶς καὶ τὰ ὄνειρά μᾶς, σκεδὸν τίποτε, καμιά σοβαρὴ λαογραφία, καμιά ψυχολογικὴ ἔρευνα, οἱ πρόγονοι κ' οἱ πρόγονοι κ' ἄμᾶν ἄμᾶν!

Κατόπι ἀπ' τὸν πρόλογο ἔρχονται τεχνικὲς ὀδηγίες· κ' ἀφτοῦ ὅςω κ' ὅςω πεσμένος ὁ μουσικός μᾶς. Ἐὸν ἀπ' τὰ μεγαλοῦστια ἀφτιά ποὺ τοῦ χάρισε ἡ φύση, φαίνεται πῶς μὲ κανένα ἄλλο μουσικὸ ψυχόρμητο νὰ μὴν τόνε προίκησε. Καὶ γιὰ τοῦτο λοιπὸ μᾶς συμβουλέβει νὰ κάνουμε τὴν παρασημαντικὴ τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς μὲ τὰ γράμματα τῆς ἀλφαβήτας, ἐνῶ ἔχουμε πρόχειρη τὴν τελειότατη πεντάγραμμη παρασημαντικὴ, ποὺ εἶναι πανεθνικὴ καὶ μὲ μερικὲς εἰδικὲς μεταρρυθμίσεις μπορούσαμε.